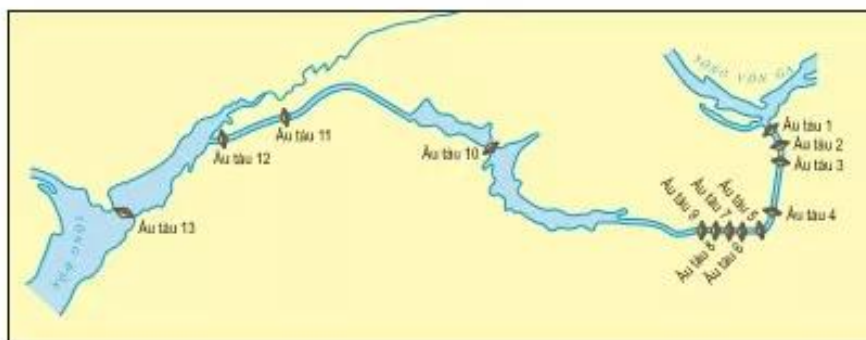

IV - ĐƯỜNG SÔNG, HỒ

– Vận tải bằng đường sông có từ rất sớm. Mạng lưới vận tải đường sông được phân chia theo các lưu vực sông, gọi là các lưu vực vận tải. Trên sông, có đủ các loại phương tiện từ thô sơ như bè, mảng, các thuyền nhỏ, đến các thuyền buồm, các tàu kéo, tàu đẩy, xà lan...

– Giao thông vận tải bằng đường thủy nói chung có ưu điểm là rẻ, thích hợp với việc chuyên chở các hàng hoá nặng, cồng kềnh, không cần nhanh. Hiện nay, để tăng cường khả năng giao thông vận tải, người ta đã tiến hành cải tạo sông ngòi, đào các kênh nối liền các lưu vực vận tải với nhau. Các tàu chạy trên sông cũng được cải tiến, nâng tốc độ lên tới 100 km/h.

Ở châu Âu, hai đường sông quan trọng nhất là sông Rai-nơ và sông Đa-nuyp. Hai sông này được nối với nhau bằng các kênh đào và trở thành đường thủy huyết mạch của châu Âu. Ba nước phát triển mạnh giao thông đường sông, hồ là Hoa Kỳ, LB Nga và Ca-na-đa.

■ Dựa vào hình 50.4 và kiến thức đã học, em hãy cho biết tại sao trên kênh đào Von-ga – Đôn người ta phải làm hàng loạt các âu tàu?

Hình 50.4 - Kênh đào Von-ga – Đôn ở Liên bang Nga

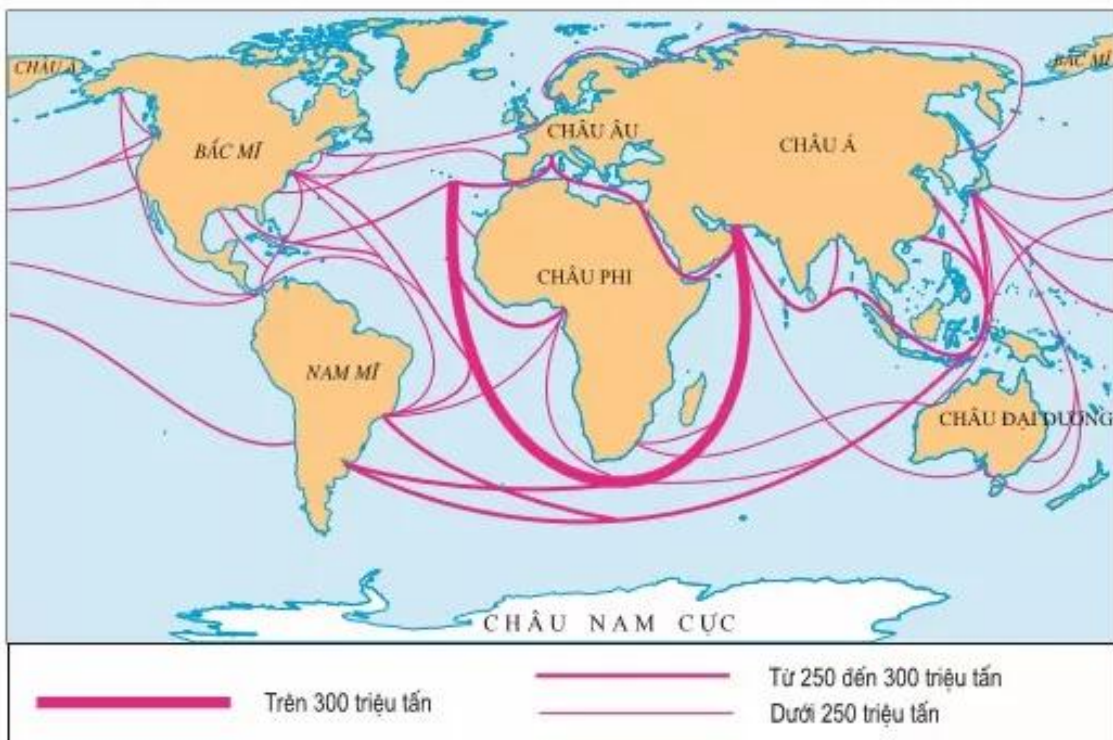
V - ĐƯỜNG BIỂN

– Vận tải đường biển đảm nhiệm chủ yếu việc giao thông vận tải trên các tuyến đường quốc tế (vận tải viễn dương). Khối lượng vận chuyển hàng hoá tuy không lớn, nhưng do đường dài, nên khối lượng luân chuyển hàng hoá lại rất lớn. Hiện nay, ngành vận tải đường biển đảm nhiệm 3/5 khối lượng luân chuyển hàng hoá của tất cả các phương tiện vận tải trên thế giới.

- Khoảng một nửa khối lượng hàng vận chuyển trên đường biển quốc tế là dầu thô và các sản phẩm dầu mỏ. Việc chở dầu bằng các tanke (tàu chở dầu lớn) luôn đe dọa gây ô nhiễm biển và đại dương, nhất là ở các vùng nước gần cảng.
- Chừng 2/3 số hải cảng nằm ở hai bên bờ đối diện của Đại Tây Dương, nối liền hai trung tâm kinh tế lớn của thế giới là Bắc Mỹ và Tây Âu. Cho đến gần đây (năm 2002) Rôt-tec-đam (Hà Lan) còn là cảng lớn nhất thế giới. Nhưng cảng lớn khác là Mác-xây ở Pháp, Niu Iooc và Phi-la-đen-phi-a ở Hoa Kỳ.

■ Tại sao phần lớn các cảng lớn nhất thế giới lại phân bố ở hai bờ đối diện của Đại Tây Dương ?

Hoạt động hàng hải ở Ấn Độ Dương và Thái Bình Dương ngày càng sầm uất cùng với sự phát triển công nghiệp mạnh mẽ của Nhật Bản và gần đây là của Trung Quốc. Xin-ga-po là cảng quá cảnh quan trọng ở Đông Nam Á, hiện nay có khối lượng hàng qua cảng lớn nhất thế giới (năm 2004). Trung Quốc có 7/10 cảng lớn nhất thế giới (năm 2004).

Hình 50.5 - Các luồng vận tải hàng hoá bằng đường biển chủ yếu trên thế giới

Hiện nay, trên thế giới đang phát triển mạnh các cảng conteno (container) để đáp ứng xu hướng mới trong vận tải biển.

– Để rút ngắn khoảng cách vận tải trên biển, người ta đã đào các kênh biển. Kênh Xuy-ê nối liền Địa Trung Hải và Biển Đỏ. Kênh Pa-na-ma ở Trung Mĩ nối liền Đại Tây Dương và Thái Bình Dương. Kênh Ki-en nối biển Ban-tích và Biển Bắc.

Mười nước có đội tàu buôn lớn nhất thế giới

STT	Tên nước	Số tàu buôn
1	Nhật Bản	9399
2	Pa-na-ma	6105
3	Hoa Kì	5289
4	LB Nga	4866
5	Trung Quốc	3121
6	In-đô-nê-xi-a	2348
7	Hàn Quốc	2327
8	Hì Lạp	1743
9	Li-bê-ri-a	1684
10	Síp	1652

Đội tàu buôn trên thế giới không ngừng tăng lên, và cũng đồng nghĩa với sự tăng các tàu cũ, không đảm bảo an toàn, nhất là các tàu chở dầu. Nhật Bản là nước có đội tàu buôn lớn nhất thế giới. Một số nước như Li-bê-ri-a, Pa-na-ma, Hì Lạp, Síp có đội tàu buôn lớn, nhưng chủ yếu là các tàu chở thuê và phần nhiều là của các chủ tàu Hoa Kì.

VI - ĐƯỜNG HÀNG KHÔNG

– Hàng không là ngành giao thông vận tải trẻ tuổi, nhưng đã phát triển với tốc độ nhanh, sử dụng có hiệu quả những thành tựu mới nhất của khoa học - kĩ thuật. Các máy bay chở khách khổng lồ có thể chở trên 400 hành khách (như Boeing 747) với tốc độ trung bình 800 - 900 km/h. Các máy bay chở hàng lớn cũng chở được tới 300 tấn hàng. Các chuyến bay vượt đại dương, xuyên lục địa được thực hiện cả trong những điều kiện thời tiết xấu, phức tạp. Ngày nay, các chuyến bay thường kì đã nối liền tất cả các nước và các vùng trên Trái Đất.

– Ưu điểm lớn nhất của ngành hàng không là ở tốc độ vận chuyển nhanh mà không một loại phương tiện nào sánh kịp. Tuy nhiên, cước phí vận tải rất đắt. Vì vậy, ngoài việc chuyên chở hành khách, người ta chỉ dùng loại phương tiện này để phục vụ quân sự, để chuyên chở hàng hoá trong điều kiện gấp rút về thời gian hoặc để chuyên chở những loại hàng tươi sống. Cũng như ngành vận tải đường biển, ngành hàng không đảm nhận chủ yếu việc giao thông vận tải trên những tuyến đường xa, những mối giao lưu quốc tế. Một hạn chế khác của ngành hàng không là trọng tải thấp. Ngoài ra, việc sử dụng một số lượng lớn các máy bay phân lực cho

các chuyến bay xuyên lục địa cũng làm cho người ta lo ngại rằng các chất khí thải từ động cơ máy bay có thể gây tổn hại nghiêm trọng cho tầng khí quyển trên cao (lớp ôdôn), mà hậu quả là làm tăng bệnh ung thư, đặc biệt là ung thư da.

– Trên thế giới có khoảng 5000 sân bay dân dụng đang hoạt động. Gần 1/2 số sân bay quốc tế nằm ở Hoa Kỳ và Tây Âu. Các cường quốc hàng không trên thế giới là Hoa Kỳ, Anh, Pháp và LB Nga. Các hãng sản xuất máy bay lớn nhất thế giới hiện nay là Airbus (EU), Boeing (Hoa Kỳ) và Rolls Royce PLC (Anh).

Các tuyến hàng không sầm uất nhất là các tuyến xuyên Đại Tây Dương, nối châu Âu với Bắc Mỹ và Nam Mỹ, các tuyến nối Hoa Kỳ với các nước trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Nêu ưu điểm và nhược điểm của các ngành giao thông vận tải đường biển và đường hàng không.
2. Xác định trên bản đồ những đầu mối giao thông quan trọng sau đây : Niu looc, Mê-hi-cô Xi-ti, Ri-ô đê Gia-nê-rô, Hô-nô-lu-lu, Luân Đôn, Pa-ri, Rôt-tec-đam, Tô-ki-ô, Bắc Kinh, Mat-xcơ-va, Xit-ni.